

G A Z E T A   U R Z Ę D O W A.

Вильна. Вторникъ. 26-го Января — 1837 — Wilno. Wtorek. 26-go Stycznia.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, dnia 18-go Stycznia.

Przez Narywższe Dyplomata 51-go Grudnia, Naya-
żaskawiey mianowani Kawalerami *Cesarzkiego i*
Królewskiego Orderu Orta Białego: Radcy Tay-
ni, Senatorowie: *Malinowski i Sawrasow, i Sw. Wło-*
dzimierza 2-go stopnia, Koczubey 2-gi.

— CESARZ JEHO MOŚĆ, zgodnie z postanowieniem Rady Woyskowej, 14-go Listopada roku przeszłego NARWIERZ rozkazać raczył: wyznaczać obywatelskie kwatery, albo wydawać podług istniejącej ustawy, kwaterekowe pieniądze, woyskowym urzędnikom, zostającym pod sądem bez aresztu.

— NARWYZER zatwierdzona d. 23-go Listopada ze-
szłego 1836 roku opinia Rady Państwa. — Rada Pań-
stwa, na Departamencie Praw i na Powszechném Ze-
braniu, rozpatrzywszy przełożenie Połączonego Zebra-
nia pierwszych trzech Departamentów Rządzącego Se-
natu, względem zapytania: 1) można poświadczać
mających pomieszanie zmysłów na miejscu ich mieszka-
nia lub przebywania, jeżeli ich przysłanie do miast Gu-
bernialnych uznanem będzie za rzecz niepodobną? po-
stanowiła: 1) Na dopełnienie Połączenia Praw Cywil-
nych (t. X) artykułu 224, również artykułu 227 tegoż
tomu, dalszego ciągu, i NARWYZER zatwierdzonego 31 Maja
1835 roku postanowienia Rady Państwa, postanowić pra-
widła następujące: a) Jeżeli dostawienie do miasta Gu-
bernialnego osoby pomieszanie zmysłów mającey, u-
znane będzie za niepodobne bez niebezpieczeństwa jej
życia, tedy poświadczenie jej czynić na miejscu zamie-
szkania albo przebywania, przez Inspektora lub Człon-
ka Medycznego Urzędu i dwóch Medyków z naznache-
nia tegoż Urzędu. Przy tej czynności składa się ses-
sya: jeżeli poświadczany jest dworzaninem, — pod pre-
zydencyą Gubernialnego Marszałka Dworzanstwa, albo
zastępującego jego miejsce; jeżeli zaś będzie ze stanu
różnocyńców, albo kupiec, albo mieszczanin, — pod pre-
zydencyą miejscowego Powiatowego Sędziego, z Po-
wiatowego Strapczego, w mieście — z Horodniczego, a
w powiecie — ze Sprawnika; i nadto, — przy poświadczani-
u dworzanina, — z Powiatowego Marszałka Dworzań-
stwa, a przy poświadczaniu innych osób, — z Głowy
miasta i dwóch Członków Magistratu. b) Wydatki na
prohony dla przejazdu osób,znaczonych do poświad-
czania cierpiących pomieszanie zmysłów, na miejsce
jego mieszkania albo pobytu, i na powrót, spadają na
majątek osoby, poświadczaniu uległej. 2) Na tej osno-
wie poświadczyć i cierpiącą pomieszanie zmysłów oby-
watelkę Musin-Puszkiniową, (ze sprawy której wynikło
niniejsze powszechne zapytanie).

— W liczbie znakomitych ze stanu i zasług cudzoziemców, którzy w nowszym czasie Rosyą odwiedzili, jedno z pierwszych nietylko zajmuje Markiz *London-derry*, który się w roku 1813 i 1814-tym pod imieniem *Lorda Stewart*, przy osobie świętej pamięci ALEXAN-DRA I-go znajdował i był uczestnikiem sławnych wypadków i dzieł tego wiekopomnego czasu. Cesarzowi Je-go Mości podobało się zaprosić go do przyjęcia udziału

ло пригласить его къ принятію участія въ торжествѣ воспоминанія освобожденія Россіи отъ вражескаго нашествія, происходившемъ 25-го Декабря истекшаго года. Сія Высочайшая воля сообщена была Маркизу Лондондерри въ слѣдующемъ письмѣ Министра Императорскаго Двора, 24-го Декабря: „Его Величество Государь Императоръ благоволилъ избрать время нахождения Вашего Высокопревосходительства въ С. Петербургѣ, когда Церковь празднуетъ освобожденіе Россіи отъ непріятельскаго нашествія въ 1812 году, для пожалованія вамъ медали, установленной въ память взятія Парижа въ 1814 году. Въ слѣдствіе сего, Его Императорское Величество соизволило повелѣть мнѣ препроводить къ вамъ сію медаль, съ просьбою возложить оную на себя при совершеніи торжества 25-го сего мѣсяца, и впредь носить ее въ воспоминаніе знаменитой кампаніи, подавшей поводъ къ ея установленію, и въ которой Ваше Высокопревосходительство принимали столь дѣятельное и благородное участіе.

Исполняя Высочайшее повелѣніе Всемилощивѣйшаго Государя моего, имѣю честь быть, и проч.“

— Предположеніе, что въ архивахъ губернскихъ присутственныхъ мѣстъ, должны храниться многіе древніе историческіе и юридическіе документы, подтвердилось нынѣ новымъ драгоценнымъ открытіемъ. Въ Новгородской Казенной Палатѣ найдено 586 свитковъ и 63 грамоты Царей Иоанна Васильевича, Ѳеодора Иоанновича, Василія Иоанновича, Михаила Ѳеодоровича, Алексѣя Михайловича, Иоанна и Петра Алексѣевичей и Софіи Алексѣевны, а также Патриарховъ и Митрополитовъ, поступившіе въ Казенную Палату, вмѣстѣ съ бывшими монастырскими имѣніями. Сія грамоты и свитки, изъ коихъ нѣкоторые писаны съ каллиграфическими украшеніями, Министръ Финансовъ имѣлъ счастье представить Государю Императору, и Его Величеству благоугодно было повелѣть снести съ Министрами Внутреннихъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, какъ объ избраніи удобнѣйшаго для храненія сихъ древнихъ хартій мѣста, такъ и о способѣ почерпнуть изъ оныхъ возможную историческую пользу. Между тѣмъ, подобныя сими древніи рукописи найдены и въ Кіевской Казенной Палатѣ, для разбора коихъ командированы уже, по Высочайшему повелѣнію, особы чинovníки. (А. В.)

Одесса, 22-го Декабря.

Корвета *Пендераклія*, изъ Вуюкдере, сообщаетъ намъ слѣдующія извѣстія, отъ 6-го Декабря: Мы съ радостію встрѣтили здѣсь, вдали отъ родины, въ предѣлахъ Турецкой Имперіи, высокоторжественный день тезоименитства обожаемаго Монарха. После благодарственнаго молебствія, окончившагося въ 1½ часовъ утра, Константинопольскій Пролівъ огласился салютаціонными выстрѣлами съ Русскаго корвета *Пендераклія*, съ Австрійской шкуны и Англійскаго шлюпа, въ честь Его Величества Императора Всероссійскаго. После того, офицеры корветы были угощены обѣденнымъ завтракомъ у Чрезвычайнаго Посланника и Полномочнаго Министра при Оттоманской Портѣ, А. П. Бутенева.

— Чума начинаетъ уменьшаться. До сего времени стояла здѣсь прекрасная, весенняя погода; сегодня наступили туманы, и подулъ сѣверный вѣтеръ, съ которымъ ожидаютъ благопріятной переменъ въ состояніи общественнаго здоровья. Вмѣстѣ съ сѣверными вѣтрами здѣсь обыкновенно является множество всякаго рода дичи, звѣрей и рыбы, и въ Константинопольскомъ Пролівѣ начинается въ это время обширная рыбная ловля. Въ половинѣ прошлаго мѣсяца, въ одинъ день было поймано на 25,000 пиастровъ. (О. В.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Франція.

Парижъ, 16-го Января.

Правительство получило слѣдующую депешу изъ Байонны отъ 14 Января въ 4 часа по полудни: „Г. Эрро получилъ отставку. Леонскій Епископъ наименованъ Президентомъ Совѣта и Министромъ Юстиціи. Другихъ Министровъ *Донъ-Карлосъ* избралъ изъ числа своихъ Статсъ-Вице-Секретарей.

— *Менье* пригласилъ вчера къ себѣ Аббата *Гривели*, съ которымъ бесѣдовалъ продолжительное время. Преступникъ будто теперь въ большомъ уныніи и безпрестанно плачетъ. Говорятъ, что онъ показалъ нѣсколько соучастниковъ, но по причинѣ таинственности, съ какою производится слѣдствіе, ничего съ точностію въ публикѣ не извѣстно.

— По донесеніямъ изъ Бона отъ 30 Декабря, тамъ не произошло ничего новаго, жаловались только на распространеніе опустошительной лихорадки, отъ ко-

ту в урочистости памяти освободженія Россіи отъ не-
приязнелискаго наѣска, одытеу 25-го Грудня року
зесзлаго. Найвысша та вола, удзелона була Маркизо-
ви *Londonderry* в листе наступячымъ Министра Кс-
сарскаго Двору, под днємъ 24 Грудня: „Найяснѣй-
шы Цесарз Jego Моść рачыѣ выбраѣ часъ знайдова-
ня сѣ васzego в St. Petersburgu, киды Коѣсцѣ об-
ходзи освободженіе Россіи од наѣска неприятели-
скаго в року 1812, для офіарованія вамъ медалу, у-
становленого на памятку вѣзгѣца Парыжа в року 1814.
На skutek tego, Jego Cesarzka Mość рачыѣ ми роз-
казаѣ, азебымъ прешаѣ вамъ ten medal, з просбаю о вло-
женіе го на сѣбѣ пры обходзи урочыстоѣсці 25-го
теразнѣйшого мѣсяца, і носенія го одтад на памятку
славней кампаніи, кѣра була powodem до jego уста-
новленія, а в кѣорей Яśnie Wielmożny Pan прыймо-
ваѣс такъ czynny і szlachetny udział.

Wypełniając Найвысшы розказ Наймоѣощиwsze-
го моего Monarchy, mam honor byдз, і t. d.”

— Муіеманіе, же сѣ в Archiwach Gubernialnych
mieysc urzędowych, musi знайдоваѣ wiele староżyt-
nych historycznych і prawniczych dokumentów, stwier-
dziło сѣ teraz przez nowe szacowne odkrycie. W
Nowgorodzkiej Izbie Skarbowey znaleziono 586 zwo-
jów і 63 dyplomatów Carów Joannу Wasiljewicza, Feo-
dora Joannowicza, Bazylego Joannowicza, Michała Fe-
odorowicza, Alexieja Michajłowicza, Joannу і Piotra
Alexiejewiczów і Zofii Alexiejewny, oraz Patriarchów
і Metropolitów, кѣорѣ weszły до Izby Skarbowey, ra-
zem з byѣлыми klasztorными majątkami. Nieкѣорѣ з tych
dyplomatów і zwojów, pisane są з kalligraficznymi o-
zdobami. Minister Skarbu miał szczęście przedstawiaѣ
Cesarzowi Jego Mości, і Найяснѣйшему Panu подо-
баѣło сѣ розказаѣ, зніеѣ сѣ з Ministrem Spraw We-
wnętrznych і Narodowego Oświecenia, tak względem
wybrania naydogodniejszego mieysca dla chowania tych
starożytnych kart, jako też względem sposobu czer-
pania з nich podług możności historycznych zasiłków.
Tymczasem, podobne tymъ староżyтne rękopisma wy-
nalezione zostały і в Kijowskiej Izbie Skarbowey, do
przejrzenia кѣорыхъ, już są wysłani, з Найвысшего
rozказу, osobni urzędnicy. (G. S. P.)

Одесса, 22-го Грудня.

През корветѣ *Пендераклія* з Вуюкдере, отrzy-
малисмы наступячѣ wiadomości под днємъ 6 Грудня:
З radością tu daleko od rodaków, в granicach państwa
Tureckiego, powitalisмы dzień wielkiej uroczysto-
ści Wysokich Imienia ubóztwianego Monarchy. Po
dziękczynnych modłach, кѣорѣ сѣ о pół до 12-tey u-
kończyły, на ціаѣннѣ Konstantynopolskiej даѣ сѣ
słyszѣѣ salutowanne wystrzały з корветы Rosyjskiej
Penderaklia, з Austriackiej szkuty і Angielskiej sza-
lupy, на cześć Найяснѣйшого Cesarza całej Rosyi.
Potém Oficerowie korwety byli zaproszeni на śniada-
nie до Nadzwyczajnego Posła і Pełnomocnego Ministra
przy Porcie Ottomańskiej, A. P. Buteniewa.

— Morowe powietrze zaczyna сѣ zmniejszaѣ; do-
тад mieliсмы ciepłą wiosenną pogodę; dzisiaj zamgliło
сѣ і wszczął сѣ wiatr północny, кѣорѣ spodziewają сѣ
iż sprawi pomyslną odmianę в stanie zdrowia publiczne-
go. Razem з wiatrami północnymi tu zazwyczaj ukazuje
сѣ mnóstwo wszelkiego rodzaju dzikiego ptactwa, zwi-
erząt і ryb, а в ціаѣннѣ Konstantynopolskiej rozpo-
czynя сѣ в tym czasie wielkie łowienie ryb. Oko-
ło połowy przeszłego mѣсяца, в jednymъ dniu złowio-
no на 25,000 piastrowъ. (G. O.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

FRANCJA.

Парыжъ, дня 16-го Stycznia.

Rząd otrzymał наступячѣ depeszę з Bayonny,
дня 14 Stycznia о godz. 4 з południa: „Pan Erro wziął
dymissyę. Biskup *Leonu*, został mianowany Prezesem
Rady і Ministrem sprawiedliwości. Innych Ministrów
wybrał *Don Carlos*, з liczby swych Podsekretarzy
Stanu.”

— *Meunier* wezwał до siebie дня wczorayszego Xie-
dza *Grivel*, з кѣорымъ przez długi czas rozmawiaѣ. Zbro-
dniarz ten ma byдз teraz bardzo smutny і płacze bez-
ustannie. Mówią, że wymienił kilku współników, lecz
dla tajemnicy, з jaką сѣ instrukcyя sprawу odbywa, nie
pewnego в publiczności wiedzieѣ nie można.

— Podług doniesień з Bony даѣ 30 Грудня, nie za-
szło tam nic nowego, ubolewano tylko на szerzenie сѣ
febry zjadliwej, на кѣорѣ 1,200 ludzi leży в lazarecie.

торой лежитъ въ госпиталѣхъ 1,200 челов. Юсуфъ-Бей также опасно боленъ.

17-го Января.

Король давалъ вчера Графу *Аппони* частную аудіенцію и принялъ отъ него письмо его Государя, Императора Австрійскаго, въ которомъ онъ поздравляетъ Короля съ сохраненіемъ жизни 27 Декабря.

— Палата Перовъ имѣла сегодня публичное засѣданіе, въ которомъ Министръ Внутреннихъ Дѣлъ отъ имени отсутствующаго Великаго Хранителя Печати, предложилъ проектъ закона о несостоятельности, принятый уже въ прежнемъ засѣданіи Палатою Депутатовъ.

— Герцогъ *Деказъ* третьяго дня приглашенъ въ Тюильери, и имѣлъ у Короля аудіенцію продолжавшуюся два часа.

— Графъ *Поззо-ди-Борго*, Россійскій Посланникъ въ Лондонѣ, въ прошедшій четвертокъ опять отсюда выѣхалъ къ своему посту.

— *Courrier français* сообщаетъ: „Въ одномъ письмѣ изъ Ліона отъ 13 ч., заслуживающемъ всякаго вѣроятія, сказано, что на границѣ распространился общій слухъ, будто въ Туринѣ сдѣлано покушеніе умертвить Короля Сардинскаго. Убийца вооруженный двумя пистолетами и двумя кинжалами, въ ту минуту, когда хотѣлъ исполнить преступленіе, задержанъ.“

— Въ письмѣ изъ Байонны отъ 12 ч. содержится: „Мы получили извѣстія изъ Дуранго до 9 числа, но тамъ ничего новаго не сообщаютъ о военныхъ дѣйствіяхъ. Главная квартира *Донъ-Себастьяна* все еще въ Цорносъ а Христиносъ въ Бильбао. Но если оттепель продолжится, то вскорѣ должно ожидать важныхъ происшествій, ибо кажется наступать время, когда должны быть предприняты рѣшительныя мѣры. По частнымъ письмамъ изъ Дуранго, было тамъ извѣстно, что *Рибера* и *Нарваесъ* предположили итти изъ Бургоса въ Витторію. Карлисты также увѣдомлены, что ихъ непріатели имѣютъ планъ сдѣлать единовременное нападеніе на Бискаю и Гвипускоа, и они уже приняли мѣры, воспрепятствовать исполненію сего плана. Три Карлистскіе баталіона отправлены въ Наварру, два другіе выставлены на линіи Арлабанъ, и значительный корпусъ инфантеріи и кавалеріи отправленъ въ Гернани для подкрѣпленія дивизіи *Гейбелалда*.“

— Генералъ Баронъ *Газанъ* назначенный Командиромъ въ Анкону, прибылъ въ сей городъ 31 Декабря и на другой день вступилъ въ новую свою должность. Генералъ *Кубіеръ* въ началѣ Января оставилъ Анкону и отправился обратно во Францію.

— Слышно, что Правительство отправило приказаніе Маршалу *Клозелью*, чтобы немедленно прибылъ во Францію, для нужныхъ объясненій во многихъ обстоятельствахъ.

— Палата Депутатовъ кончила сегодня свои совѣщанія о проектѣ адреса, который принять значительнымъ большинствомъ голосовъ, именно 242 противу 157.

— Число арестованныхъ въ прошломъ году людей жандармами въ Сенскомъ департаментѣ простирается до 1,698.

— По новѣйшимъ извѣстіямъ изъ Мадрита отъ 12 ч. с. м., Правительство находилось безпрестанно въ болѣзномъ затрудненіи отъ недостатка въ деньгахъ. Генералъ *Але* и до сихъ поръ нѣкоторымъ образомъ возмущается или неповинуется Правительству.

— Слышно, что послѣ совѣщаній Генерала *Эванса* и другихъ съ *Эспартерою*, войско Королевы во всѣхъ пунктахъ сдѣлаетъ нападеніе на Карлистовъ 26 ч. Января.

20-го Января.

Вчера Король занимался съ Министрами: Иностранныхъ Дѣлъ, Народнаго Просвѣщенія и Торговли.

— Въ *Messenger* пишутъ: „Вчера въ Палатахъ съ достовѣрностію утверждали, что Г. *Гаспаренъ* просилъ увольненія и что его прошеніе принято. Думаютъ, что Г. *Ремюза* вступить въ Кабинетъ Министромъ Внутреннихъ Дѣлъ. Г. *Гизо* домогался этого мѣста и въ такомъ случаѣ Г. *Ремюза* былъ бы Министромъ Народнаго Просвѣщенія; но Г. *Моле* рѣшительно противится таковой мировой сдѣлкѣ.“

— Нѣсколько дней тому назадъ, здѣшній Турецкій Посолъ *Эфенді*, прямо отъ себя послалъ курьера въ Константинополь. Это первый случай при Турецкомъ посольствѣ. Думаютъ, что извѣстія сообщенныя Французскимъ Правительствомъ касательно Африканскихъ дѣлъ, побудили Турецкаго Посланника на этотъ разъ отправить депеши не съ Россійскимъ курьеромъ, какъ обыкновенно бывало. Это обстоятельство возбуждаетъ вниманіе въ дипломатическихъ собраніяхъ.

Jussuf Bey jest także niebezpiecznie chory.

Дня 17.

Крól давалъ вчера posłuchanie prywatne Hrabieму *Appony* i przyjął od niego list jego Monarchy Cesarza Austriackiego, w którym winszuje Królowi zachowania życia w dniu 27 Grudnia.

— Izba Parów miała dzisiaj publiczne posiedzenie, na którym Minister spraw wewnętrznych, w imieniu nieobecnego Wielkiego Strażnika Pieczęci, przedłożył przyjęty już na przeszłym posiedzeniu Izby Deputowanych, projekt do prawa o bankructwach.

— Xiążę *Decazes* zawczora powołany został do Tuilleryów i miał posłuchanie u Króla, trwające około dwóch godzin.

— Hrabia *Pozzo-di-Borgo*, poseł Rosyjski w Londynie, przeszłego czwartku znowu ztąd wyjechał do miejsca swojego przeznaczenia.

— W *Courrier français* czytamy: „W liście z Lyonu pod d. 13, zasługującym na wszelką wiarę, donoszą, że na granicy powszechna rozbiegła się pogłoska, iż w Turynie uczyniony został zamach, zamordowania Króla Sardynskiego. Morderca, uzbrojony dwoma pistoletami i dwoma puchaczami, w chwili, gdy chciał wykonać zbrodnię, został ujęty.“

— List z Bayonny pod d. 12 udziela: „Otrzymaliśmy wiadomości z Durango, do d. 9 dochodzące, lecz nie donoszą nowego o działaniach wojennych. Główna kwatera *Don Sebastiana* ciągle jest w Zornosa, a Krystynistów w Bilbao. Lecz jeśli odwilż potrwa jeszcze, tedy wkrótce oczekiwać powinniśmy ważnych wypadków: zdaje się bowiem, iż nadszedł czas, gdzie stanowczy raz wykonać potrzeba. Podług listów prywatnych z Durango, było tam wiadomem, że *Ribero* i *Narvaez* postanowili iść z Burgos na Wittoryę. Karoliści także zawiadomieni zostali, iż przeciwnicy ich ułożyli plan jednoczesnego uderzenia na Biskayę i Guipuscoę, i już są poczynione ze strony ich śródki, dla niedopuszczenia wykonania tego planu. Trzy bataliony Karolistowskie wysłane zostały do Nawarry, dwa inne wystawione na linii Arlaban, a znaczny korpus piechoty i jazdy posłany został do Hernani, dla wzmocnienia korpusu *Guibalalde*.“

— Jenerał *Baron Gazan*, przeznaczony na dowódcę w Ankonie, przybył do tego miasta d. 31 Grudnia, a nazajutrz objął obowiązki nowego przeznaczenia swego. — Jenerał *Cubières* opuścił Ankongę w pierwszych dniach Stycznia, udając się z powrotem do Francji.

— Słychać, że Rząd posłał rozkaz Marszałkowi *Clauzel*, aby pośpieszał z przybyciem do Francji, dla dania potrzebnych w wielu okolicznościach wyjaśnień.

— Dziś ukończyła Izba Deputowanych narady swoje nad projektem do adresu, który znaczną większością głosów, to jest: 242 przeciw 157, przyjęła.

— Liczba osób aresztowanych roku zeszłego przez żandarmerią w departamencie Sekwany, wynosiła 1,698.

— Podług najświeższych wiadomości z Madrytu, daty 12 b. m., Rząd znajdował się ciągle w wielkim kłopotie dla braku pieniędzy. Jenerał *Alaix*, jest dotąd jeszcze w pewnym stanie rokoszu czyli niekarności względem Rządu.

— Słychać, iż po naradach Jenerała *Evans* i innych z Jenerałem *Espantero*, wojsko Królowej na całej linii bojowej uderzyć ma na Karolistów w dniu 26 Stycznia.

Дня 20.

Крól pracował wczora z Ministrami Stosunków Zewnętrznych, Oświecenia i Handlu.

— W *Messenger* czytamy: „Wczora w Izbach z pewnością mówiono, że P. *Gasparin* podał się do uwolnienia, i że ta jego prośba przyjęta została. Tego są zdania, że P. *Remusat* wejdzie do Gabinetu na Ministera Spraw Wewnętrznych. P. *Guizot* dla siebie samego chciał tego miejsca, a w takim razie P. *Remusat* byłby Ministrem Oświecenia; ale P. *Molé* takiej kombinacji stanowczo się przeciwi.“

— Przebywający tu Posel Turecki, *Efendi*, przed kilkoma dniami wysłał do Konstantynopola gońca prosto od siebie, co pierwszem jest zdarzeniem w Tureckim poselstwie. Takie jest rozumienie, że powodem do tego stały się udzielenia Rządu Francuzkiego względem sprawy Afrykańskiej. Dotąd zawsze Posel odsyłał swe depesze przez gońca Rosyjskiego. Okoliczność ta wzbudza uwagę w salonach dyplomatycznych.

— Гривъ и здѣсь появился, но не опасенъ.
— Въ одномъ изъ здѣшнихъ журналовъ сказано: „Мы узнали, что два дня назадъ тому, посредствомъ очныхъ ставокъ, между *Менне* и нѣкоторыми задержанными лицами, важныя сдѣланы открытія. Такимъ образомъ узнали, что *Менне* принадлежалъ ко 2-му отдѣленію какого-то тайнаго общества, которое имѣетъ 12-ть начальниковъ, и каждый изъ нихъ начальствуетъ надъ однимъ отдѣленіемъ. Говорятъ, что уже известны имена этихъ 12-ти лицъ.“

— Съ Испанскихъ границъ мы и сегодня не получили никакихъ важныхъ извѣстій. Погода кажется препятствовала дѣйствіямъ обоихъ войскъ. Письма изъ Дуранго отъ 11-го ч. с. м. подтверждаютъ извѣстіе о увольненіи *Эрроса* и его товарищей. Генеральный Интендантъ *Донъ Педро Алкантара Диасъ де Лабандеро*, назначенъ Министромъ Финансовъ. Генеральный Инспекторъ *Донъ Мануэль Маріа де Медина Вердесъ и Кабаносъ*, временно Министромъ Военнымъ, сверхъ того *Вацлавъ Маріа де Серра*, Министромъ Иностранныхъ Дѣлъ. Генералъ *Гомесъ* (какъ уже было сказано) наименованъ Графомъ Алмаденскимъ и назначенъ Генералъ-Поручикомъ Королевскаго войска. (A.P.S.Z.)

Страсбургъ, 18-го Января.

Сегодня по выслушаніи оправданій касательно подсудимыхъ, Судъ имѣлъ двѣнадцатое засѣданіе и Президентъ онаго прочиталъ общій отчетъ о процессѣ лицъ замѣшанныхъ по заговору *Людвика Наполеона*. Присяжные оправдались потомъ въ особенную комнату, и послѣ совѣщаній продолжавшихся ½ часа, всѣхъ подсудимыхъ признали невиновными, въ слѣдствіе чего, тотчасъ ихъ освободили. (G.C.)

Великобританія и Ирландія.

Лондонъ, 17-го Января.

Король и Принцесса *Августа* до сихъ поръ почти одни изъ Королевской фамиліи, не подверглись болѣзни *Influenza*. Вчера поутру прогуливался Король въ сопровожденіи своей сестры. О состояніи здоровья Герцогини *Глouceстерской* изданъ вчера слѣдующій бюлетень: „Хотя Герцогиня ночью несколько неспала, однако сегодня поутру чувствовала себя нѣсколько лучше.“

— Герцогъ *Суссекскій* третьяго дня на пути въ Ньюштадъ-Эбтей, находящійся теперь во владѣніи Полковника *Вильдмана* по несчастію опрокинутъ съ экипажемъ. Хотя онъ оглушенъ при паденіи, впрочемъ Герцогъ не потерпѣлъ вреда, возбуждающаго большое опасеніе.

— Россійскій Посланникъ при здѣшнемъ Дворѣ Графъ *Поццо-ди-Борго*, прибылъ вчера изъ Кале въ Дувръ, а сегодня сюда его ожидаютъ.

— *Durham Chronicle* изъ вѣрныхъ источниковъ опровергаетъ, сообщенное донесеніе въ *Tyne Mercury*, что миссія Лорда *Дургамы* въ Санктпетербургъ приближается къ концу.

— Герцогъ *Палмелла*, въ Субботу далъ блистательный обѣдъ Барону *Монкорво*, и нѣкоторымъ своимъ друзьямъ.

— Въ Глазговѣ, по случаю избранія Сир. Р. *Пилъ* въ Ректоры тамошняго Университета, въ пятницу данъ былъ великолѣпный политическій пиръ, описаніе коего, во вчерашнемъ номерѣ *Times* занимаетъ около 17 столбцовъ.

— Министерскіе журналы придаютъ много важности послѣднимъ переговорамъ Ирландскаго общества въ Дублинѣ, въ которомъ особенно явно обнаружилась приверженность Ирландцевъ къ нынѣшнему Правительству.

— Генералъ-Маіоръ Сиръ *Фридрихъ Кавендишъ Понсомби*, одинъ изъ отличнѣйшихъ вождей Британской кавалеріи въ сраженіи при Ватерлоо, 12-го ч. с. м. скоропостижно умеръ. Онъ былъ второй сынъ Графа *Бесборуга* и братъ Виконта *Дункеннонъ*.

— Сегодня продано съ публичнаго торга 11 старыхъ военныхъ кораблей за 22,450 фун. стер. Замѣчательнѣйшій былъ между ними *Venerable* прежде флаговой кор. славнаго Адмирала *Дунканъ*.

— Г. Чарльсъ *Гринъ* въ большомъ аэростатѣ вчера поутру изъ Парижа сюда прибылъ.

— Въ Квебекѣ 8-го Декабря въ другой разъ вспыхнулъ большой пожаръ, который превратилъ въ пепель пятьдесятъ домовъ и 100 семействъ лишилъ убѣжища.

20-го Января.

Въ послѣднемъ бюлетенѣ о состояніи Герцогини *Глouceстерской* сказано: „Герцогиня хорошо провела ночь и ея здоровье поправляется.“

— Графъ *Поццо-ди-Борго* прибывшій теперь въ Лондонъ бѣствовалъ вчера въ иностранномъ Департаментѣ съ Лордомъ *Пальмерстономъ*.

— *Courrier* полагаетъ, что сегодня можно объявить

— *Grippa* и ту сія зявила, але не jest niebezpieczną.

— W jednej z gazet tutejszych czytamy: „Dowiadujemy się, że od dwóch dni, skutkiem nęocnych wyznań, pomiędzy *Meunier* a niektórymi uwięzionemi osobami, ważne wyniki odkrycia. Dowiedziano się tym sposobem, że *Meunier* należał do 2-giej sekcyi pewnego tajemnego towarzystwa, które ma 12-tu naczelników, a z tych każdy jest na czele pewnego oddziału. Mówią, że już wiadome są imiona tych 12-stu osób.,“

— Od granic Hiszpańskich i dziś żadnych ważniejszych nowin nie otrzymano. Stan powietrza dotąd zdaje się przeszkadzać działaniom obu woysk. Listy z Durango pod d. 11 t. m. potwierdzają wiadomość, o uwolnieniu *Errosa*, i jego kolegów. Intendent Jeneralny *Don Pedro Alcantara Diaz de Labandero* mianowany Ministrem Skarbu, Jeneralny Inspektor *Don Manuel Maria de Medina Verdes e Cabanos*, Ministrem Woyskowym tymczasowie, oraz *Don Vaclao Maria de Serra*, Ministrem Stosunków Zewnętrznych. Jenerał *Gomez* (jak wzmianka była) otrzymał tytuł Hrabiego *Almaden* i Jeneralnym Porucznikiem Woyska Królewskiego mianowany. (A.P.S.Z.)

Strasburg, 18 Stycznia.

Dziś, po ukończeniu miaucy za obwinionemi obron, odbyło się dwunaste posiedzenie Sądu, a Prezes tegoż zrobił ogólny rys całej sprawy osób wpłatanych do spisku *Ludwika Napoleona*. Przysięgli udali się potem do oddzielnego pokoju, i po półgodzinném naradzeniu się, uznali wszystkich oskarżonych niewinnymi, w skutku czego puszczono ich natychmiast na wolność. (G.C.)

BRITANIA WIELKA I IRLANDYA.

Londyn, dnia 17-go Stycznia.

Król i Xieźniczka *Augusta*, są dotąd jedyne prawie osoby z rodziny Królewskiej, które nie zostały dotknięte chorobą *Influenza*. Wczora rano Król w towarzystwie swej siostry odbywał przejażdżkę. O zdrowiu Xieźny *Gloucester* wydany został wczora następujący biuletyn: „Chociaż Xieźna miała noc bezsenną, jednak dzisiaj rano Jej Kr. Wys. ma się lepiej.“

— Xieźe *Sussex* wczora na drodze do Newstead-Abtey, które jest teraz w posiadaniu Półkownika *Wildman*, miał przypadek wywrócenia się z pojazdu. Chociaż ogłuszony przez upadnienie, jednak nie poniósł żadnego szwanku, któryby wzbudzał wielką obawę.

— Poseł *Rossyyski* przy tutejszym dworze, Hrabia *Pozzo-di-Borgo* przybył wczora z Calais do Dover, a dzisiaj tu jest oczekiwany.

— *Durham Chronicle* zaprzecza, na zasadzie wiadomości z dobrego źródła, umieszczonemu doniesieniu w *Tyne Mercury*, że mиссия Lorda *Durham* w St. Petersburgu, bliska jest końca.

— Xieźe *Palmella* dał w sobotę, świetny obiad Baronowi *Moncorvo* i kilku innym przyjaćiom.

— W piątek w Glasgowie, z okoliczności obrania Sir *R. Peela* na Rektora tamecznego Uniwersytetu, dana była wielka uczta polityczna, którą gaz. *Times* opisując we wczorajszym numerze, około 17 szpalt zajęła.

— Dzienniki Ministeryalne nadają wiele wagi ostatnim układom Irlandzkiego stowarzyszenia w Dublinie, w których przychylnosc narodu Irlandzkiego do Rządu teraźniejszego, szczególniej się wyraźną okazała.

— Jenerał-Major Sir *Frederick Cavendish Ponsomby*, jeden ze znakomitszych dowódców kawalerii Brytańskiej w bitwie pod Waterloo, d. 12 t. m. nagle umarł. Był on drugim synem Hrabiego *Besboroug* i bratem Vice-Hrabi *Duncannon*.

— Dzisiaj z publiczney licytacyi przedano 11 starych okrętów wojennych za 22,450 funt. szter. Najwięcej godnym uwagi był między niemi *Venerable*, niegdyś okręt banderowy sławnego Admirała *Duncan*.

— P. Charles *Green*, z wielkim balonem wczora rano z Paryża tu przybył.

— W Quebecu d. 8 Grudnia, znowu wybuchnął wielki pożar, który 50 domów obrócił w popiół, i 100 familly pozbawił schronienia.

Dnia 20.

Ostatni biuletyn o stanie zdrowia Xieźny *Gloucester* jest następujący: „Xieźna *Gloucester* dobrze noc przepędziła, i zdrowie jej polepsza się.“

— Hrabia *Pozzo-di-Borgo*, który teraz przybył do Londynu, miał wczora w Departamencie Zewnętrznym rozmowę z Lordem *Palmerston*.

— *Courrier* widzi siebie dzisiaj w możności, ogło-

сѣдующія производства Перовъ: Лордъ *Говардъ Эффингамскій* наименованъ Графомъ *Эффингамскимъ*, Лордъ *Дуцие*, Графомъ *Дуцие* и Барономъ *Моретонъ*, Лордъ *Ярборугъ*, Графомъ *Ярборугскимъ* и Барономъ *Ворслей*, Лордъ *Эдуардъ Берклей Портманъ*, Барономъ *Портманъ*, Г. Томасъ Александръ *Фразеръ Ловатъ*, Барономъ *Ловатскимъ* и Г. Вилліамъ *Генбури*, Барономъ *Батеманъ Шобденъ* въ Графствѣ *Герфордскомъ*. Производства сии послѣдовали естественно для подкрѣпленія Министерской партіи въ Верхней Палатѣ, и упомянутый журналъ надѣется, что они будутъ вообще удовлетворительны для Реформаторовъ; особенно полагаетъ, что возведеніе Лорда *Дуцие* въ Перы въ Графствѣ *Глoucestersкомъ*, гдѣ онъ по своей приверженности къ либерализму въ большомъ находится уваженіи, принято будетъ съ величайшею радостію.

— Е. В-во Король, опять выздоровѣлъ, и является почти ежедневно въ Брейтонъ публикѣ; также и Королева оправилась отъ послѣдней своей болѣзни. Герцогъ *Суссекскій* равномѣрно выздоровѣлъ отъ легкаго ушиба при опрокинутіи экипажа.

— Лордъ *Мелбурнъ* послѣ своей болѣзни, вчера въ первый разъ явился въ Департаментъ финансовъ.

— Князь и Княгиня *Полиньякъ* выѣхали въ Слиденгалъ въ Графство *Суссекское*.

— *Morning-Chronicle* признаетъ неосновательнымъ донесеніе, что Адмиралъ *Адамъ* получилъ команду надъ Британскимъ флотомъ въ Средиземномъ морѣ.

— Въ Королевскомъ Институтѣ Др. *Мантель*, читалъ недавно о господствующей теперь эпидеміи, такъ называемой *Influenza*, причѣмъ онъ какъ эту, такъ и всѣ вообще эпидеміи почитаетъ слѣдствіемъ испареній изъ земли. Онъ читалъ также изъ одного стариннаго сочиненія описаніе эпидеміи господствовавшей въ 1675 году, которая кажется совершенно похожа на теперешнюю. Лучшимъ средствомъ противъ оной предлагаетъ онъ ванны изъ горячей воды или паровыя. (A.P.S.Z.)

ГЕРМАНІЯ.

Франкфуртъ на М., 20-го Января.

Со стороны нашей полиціи отправленъ чиновникъ въ Страсбургъ, чтобъ узнать, дѣйствительно ли ушедшіе недавно политическіе плѣнники, прибыли во Францію.

— Въ Вейльбургѣ появилась на дняхъ книжка: „Путешествіе Гг. Чарлса *Грина*, Роберта *Голланда*, и Томаса *Монкъ-Мазонъ* изъ Лондона въ Вейльбургъ, 7 и 8 Января 1836, въ Аэростатъ *Royal Vauxhal Nassau*.“ Сначала помѣщена краткая исторія воздухоплаванія и изображеніе аэростата. Книжка содержитъ 68 страницъ.

Мюнхенъ, 17-го Января.

Брачные дары города Мюнхена будутъ нѣсколько позже посланы въ Гелласъ Ихъ ВВ. Королю и Королевы Греческимъ; Магистратъ поднесетъ разныя изображенія на фарфорѣ; пріятныя воспоминанія видовъ столицы и ея окрестностей. Славному художнику *Гейнцманну*, который украсилъ большую вазу прекрасными рисунками, поручено снять многіе виды и написать ихъ.

— Мюнхенская Коммиссія здравія издала объявленіе, въ которомъ извѣщаетъ о прекращеніи холеры, вмѣстѣ съ симъ увѣдомляя, что всѣ профилактическія распоряженія, будутъ еще продолжаться до конца Февраля.

Инсбрукъ, 16-го Января.

ИИ. В-ва Король и Королева Греческіе въ сопровожденіи Е. К. Высоч. Кронпринца Баварскаго, вчера въ 11 час. вечера съ многочисленною свитою сюда прибыли. На каждой почтовой станціи, гдѣ ненужно прибавлять лишнѣхъ, требуется 45 лошадей. Сегодня въ 9 час. утра Ихъ Велич. предприняли путь въ свое Государство. Слышно, что Е. К. Высоч. Кронпринцъ Баварскій, Августейшую чету сопровождать будетъ до Триеста. (A.P.S.Z.)

ДАНИЯ.

Копенгагенъ, 14-го Января.

Король все болѣе и болѣе поправляется, впрочемъ опасеніе въ этомъ случаѣ не совсѣмъ исчезло. Болѣзнь хотя незначительна, но слабость тѣла, и безсиліе, возбуждаютъ общее прискорбіе, которое вновь доказываетъ приверженность жителей къ Монарху. И такъ неудивительно, что распространившіеся слухи находятъ нѣкоторое вѣроятіе, и между прочимъ то, что предположено распространить кругъ дѣйствій Принца *Христіана*, какъ перваго Члена Государ. Совѣта, до той степени, чтобы онъ не будучи формально Соправителемъ, занимался частію управленіемъ Государственныхъ дѣлъ. (D.P.)

свенія наступающихъ креакы Паровъ: Лордъ *Howard Effingham*, wyniesiony został na Hrabiego *Effingham*, Lord *Ducie* na Hrabiego *Ducie* i Barona *Moreton*, Lord *Yarborough* na Hrabiego *Yarborough* i Barona *Worsley*, P. Edward *Berkeley Portman* na Barona *Portman*, P. Thomas, Alexander *Frazer Lowat* na Barona *Lowat* i P. William *Hanbury* na Barona *Bateman Schobden*, w Hrabstwie *Herford*. Креакы те nastąpiły naturalnie dla wzmocnienia partyi ministryalney w Izbie Wyższej, i spodziewa się pomieniony dziennik, iż sprawią powszechne zadowolenie pomiędzy Reformistami; szczególnie rozumie, iż wyniesienie Lorda *Ducie* na Para w Hrabstwie *Gloucester*, gdzie ten dla swej przychylności do sprawy liberalney, zostaje w wielkém poważeniu, przyjęte będzie z niewypowiedzianą radością.

— J. Kr. Mość zupełnie teraz wyzdrowiał i znowu codziennie w Brighton ukazuje się publiczności, podobnie i Królowa wyzdrowiała z ostatniej swej słabości. Xiążę *Sussex* z lekkiego szwanku, który niedawno poniósł przez wywrócenie się pojazdu, również całkiem wyzdrowiał.

— Lord *Melbourne* pierwszy raz po swej chorobie wczora znowu się ukazał w wydziale skarbowym.

— Xiążę i Xiężna *Polignac* wyjechali do Slidenhall w Hrabstwie *Sussex*.

— *Morning-Chronicle* za bezzasadne ogłasza doniesienie, że Admirał *Adam* ma otrzymać dowództwo floty Angielskiej na morzu Szródziemném.

— W Instytucie Królewskim, Dr. *Mantel* czytał niedawno rzecz o panującej teraz epidemii, tak nazwanej *Influenza*, w której, jak i wszystkie epidemie, poczytuje ją za skutek wyziewów ziemnych. Przeczytał także z jednego starego dzieła, opisanie epidemii, która w roku 1675 panowała, i która zupełnie zdaje się być podobną do teraźniejszej. Za najlepszy środek zaleca wanny z gorącej wody lub parowe. (A.P.S.Z.)

НИЕМЦЫ.

Frankfort nad Menem, dnia 20 Stycznia.

Ze strony naszego Urzędu policyjnego, wysłany został urzędnik do Strażburga, dla przekonania się: czyli zbiegli niedawno polityczni więźni, rzeczywiście przybyli na ziemię francuską.

— W Weilburgu wyszło w tych dniachъ писемко: „Podróż PP. Charles *Green*, Roberta *Holland* i Tomasza *Monk-Mason* z Londynu do Weilburga d. 7 i 8 List. 1836 w balonie *Royal Vauxhal-Nassau*.“ Na wstępie zawiera się krótka historia Aeronautyki i rysunek balonu. Książka zawiera 68 stronic.

Monachium, 17-го Stycznia.

Ślubne podarunki miasta Monachium dla Królestwa Ich Mość Greckich poźniej nieco będą posłane do Hellas; od Magistratu zamówiono wiele malowideł na porcelanie, — przyjemnych wyobrażeń widoków w stolicy i jej okolicach. Znakomity artysta *Heinsmann*, który wielką wagę ozdabia piękniemi malowidłami, ma polecenie zdjąć znaczną liczbę tych widoków.

— Monachijska Kommissya zdrowia wydała ogłoszenie, w którym donosi o ustaniu cholery, dodając jednak, że wszystkie rozporządzenia profilaktyczne, trwać jeszcze mają do końca Lutego.

Inspruk, 16 Stycznia.

Królestwo Ich Mość Grecy, w towarzystwie J. K. Wys. Następcy tronu Bawarskiego, wczora o godz. 11 wieczorem z liczny orszakami z Rosenheimu tu przybyli. Na każdej stacyi pocztowej, gdzie niepotrzeba podprężnych, bierze się zwyczajnie po 45 koni. Dzisiaj o godz. 9 rano Królestwo Ich Mość przedsięwzięli podróż do swego Państwa. Słychać, że J. K. Wys. Następcą Bawarski, przeprowadzać będzie nowo zaślubioną parę do Triestu. (A.P.S.Z.)

ДАНИЯ.

Kopenhaga, 14-го Stycznia.

Król Jmć przychodzi powoli do zdrowia; niezupełnie atoli ustała obawa w tej mierze. Choroba nie jest wprawdzie znaczną, lecz osłabienie ciała i utracenie sił, wzbudzają powszechny smutek, który nanow dowodzi przywiązania mieszkańców do Monarchy. Nie można się więc dziwić, iż dają niejaka wiarę rozchodzącym się pogłoskom, między którymi jest i ta, iż zamierzono rozciągnąć działalność Xięcia *Krystiana*, jako pierwszego Członka Rady Stanu, tak dalece, ażeby, nie będąc formalnie Współ-Regentem, zajmował się po części kierunkiem czynności rządowych. (D.P.)

— Mówią powszechnie, że Lord *Ponsomby* uda się w Styczniu napowrót do Anglii, a Pan *Urquhart*, który, jako sprawujący interesy, pozostanie w Stambule, otrzymał zażalenie, aby w Kurn-Chermah kazał urządzić pałac na mieszkanie dla Poselstwa Angielskiego. (D. P.)

С м ѣ с ѣ.

Бѣлый взглядъ на Молдавію и Валахію.

(Окончаніе.)

Также умножается и домашній скотъ. Война 1828 и 1829 годовъ истребила безчисленные стада; но теперь, благодаря прочному миру, они снова заводятся. Особенно въ Молдавіи домашній скотъ составляетъ главное богатство поселянъ; при видѣ множества овецъ и тучныхъ быковъ, пасущихся на Молдавскихъ холмахъ и равнинахъ, трудно повѣрить, что эта страна недавно претерпѣла всѣ бѣдствія войны. — Деревни, люди, стада, все начинается здѣсь оживать, все приходитъ въ движеніе, обращается къ труду и общается самую мирную и счастливую будущность. Этотъ переходъ отъ продолжительнаго унынія къ неутомимой дѣятельности утѣшитель въ всѣхъ отношеніяхъ. Не отрадно ли видѣть пробужденіе челоѣка, долго находившагося безъ чувствъ. Минута, въ которую онъ открываетъ глаза и начинаетъ ощущать новую жизнь — прекрасна. Кровь его получаетъ настоящее свое обращеніе, сердце бьется сильнѣе, лице мало по малу оживаетъ: таково нынѣшнее состояніе Молдавіи и Валахіи.

Это проявленіе внутренней жизни и обновленіе какъ нравственныхъ, такъ и физическихъ силъ, не должны казаться тайною; они происходятъ очень просто. Представьте себѣ напримѣръ, что въ нынѣшнемъ году урожай былъ хорошъ и саранча не успѣла истребить жатвы; крестьянинъ промѣняваетъ часть своихъ произведеній на пару домашней скотины. На слѣдующій годъ изъ этой пары выходятъ двѣ, и урожай опять хорошъ; онъ подымаетъ тогда свою хижину и жалкая землянка превращается въ удобную избу. Между тѣмъ имѣя много празднои земли, онъ распространяетъ свое поле и желая умножить число произведеній, начинаетъ разводить картофель и проч. Такимъ образомъ съ каждымъ годомъ богатство его увеличивается, надежда и довѣренность возрастаютъ, кругъ дѣйствій распространяется.

Въ Бухарестѣ это обновленіе жизни еще болѣе замѣтно, нежели въ деревняхъ. Тамъ вездѣ строятъ, во всѣхъ улицахъ возвышаются новые дома, гораздо огромнѣе и красивѣе прежнихъ. Въ Яссахъ та же дѣятельность, тѣ же улучшенія, — и не удивительно; — успѣхи, какого бы рода они ни были, обнаруживаются всегда гораздо ранѣе въ столицахъ, чѣмъ въ провинціяхъ. Когда чувство безопасности и всеобщая довѣренность начинаютъ господствовать въ какой нибудь странѣ, они прежде всего проявляются въ большихъ городахъ. Въ Бухарестѣ и въ Яссахъ, лучше чѣмъ въ другихъ мѣстахъ Молдавіи и Валахіи, извѣстно настоящее положеніе Княжества; тамъ всѣ увѣрены, что Турки болѣе не возвратятся и эта надежда спокойной будущности внушаетъ жителямъ большую страсть къ постройкамъ. — Мысль, что труды и издержки не пропадутъ, что хозяинъ будетъ пользоваться своимъ строеніемъ, составляетъ первое и главное основаніе всякаго зданія. Люди, не обезпеченные ни въ настоящемъ, ни въ будущемъ, скрываются подъ землю; при малѣйшей надеждѣ на безопасность они начинаютъ строить хижины и деревни; если же эта надежда увеличивается и наконецъ превращается въ увѣренность, они принимаютъ за каменные строенія. Таково нынѣшнее состояніе Молдавіи и Валахіи.

Впрочемъ эта страсть къ постройкамъ не составляетъ теперь исключительнаго характера жителей Бухареста: я объѣхалъ почти всю Европу и отъ Парижа до Яссъ вездѣ встрѣчалъ тоже; на всемъ этомъ пространствѣ каменщики заступили мѣсто солдатъ, а заступъ замѣнилъ оружіе и отъ одного конца Европы до другаго всѣ усилія людей устремлены, кажется, на одинъ предметъ: куда ни помотришь, вездѣ строятъ, вездѣ возобновляютъ и улучшаютъ жилища. Такое стремленіе къ спокойствію и къ жизненнымъ удобствамъ можетъ служить лучшимъ доказательствомъ быстрыхъ успѣховъ гражданской образованности и всеобщаго благосостоянія.

Бухарестъ и Яссы усердно подражаютъ въ этомъ отношеніи прочимъ городамъ Европы; но между тѣмъ отличаются отъ нихъ самыми рѣзкими чертами. Странная противоположность въ зданіяхъ поражаетъ здѣсь путешественника на каждомъ шагу. Чтобы имѣть нѣкоторое понятіе объ улицахъ и домахъ этихъ двухъ городовъ, надобно себѣ представить длинный рядъ жалкихъ и низменныхъ хижинъ, посреди которыхъ возвышаются огромныя и великолѣпныя палаты. Такое смѣшеніе нищеты и богатства, между которыми нѣтъ здѣсь ни малѣйшей постепенности, производитъ очень непріятное впечатлѣніе. Въ глазахъ безпрестанно мелькаетъ, то деревня, то столица. Рядомъ съ грязными и полуразвалившимися лачугами стоятъ богатѣйшія зданія, на-

Rozmaitości.

Rzut oka na Multany i Wołoszczyznę.

(Dokończenie)

Pomnaża się także i dobytek. Woyna 1828 i 1829 roku niezliczone poniszczyła стада, ale teraz, dziękując stałemu pokojowi, znowu się rozprowadzają. Nade wszystko w Multanach bydło stanowi główne bogactwo włościan; widząc mnóstwo owiec i karmnych wołów, pasących się na Multańskich pagórkach i równinach, z trudnością przychodzi wierzyć, że kraj ten doświadczył niedawno wszystkich okropności wojny. — Wioski, ludzie, стада, wszystko zaczyna się tu ożywiać, wszystko nabiera ruchu, zwraca się do pracy i obiecuje nayspokojniejszą i najszczęśliwszą przyszłość. Przeyście to z długiego letargu do niezmordowanej czynności w każdym względzie jest pocieszające. Czyliż nie miło jest widzieć obudzenie się człowieka, który przez czas długi bez czucia zostawał. Chwila, w której on otwiera oczy i nowe życie czuć zaczyna — jest nader piękną. Zaczyna się w nim naturalne krwi krążenie, serce mocniej bije, twarz coraz żywsze przybiera kolory: taki jest terazniejszy stan Multan i Wołoszczyzny.

To zjawienie się wewnętrznego życia i odnowienie sił tak moralnych, jako i fizycznych, nie powinno zdawać się tajemnicą; przyczyna tego jest nader prosta. Naprzykład, wyobraźmy sobie, że w roku teraźniejszym urodzaj był obfity, a szarańcza nie potrafiła zniszczyć żniwa; rolnik część swoich dostatków zamienia na parę domowego bydła. W roku następnym z tej pary wychodzą dwie, i urodzaj znowu jest piękny; wznosi on naówczas swoją chatkę i gędną lepianka zamienia się w wygodną chatę. Tymczasem, mając wiele próżnej ziemi, rozszerza swoje pola, i chcąc pomnożyć ilość produktów, zaczyna rozprowadzać kartofle i t. d. Tym sposobem, corok bogactwo jego powiększa się, nadzieja i ufność wzrastają, obręb działań rozszerza się.

W Bukarescie to odnowienie się życia jeszcze jest widoczniejsze, aniżeli na wsiach. Tam wszędzie budują, na wszystkich ulicach wznoszą się nowe domy, nierównie większe i piękniejsze od uprzednich. W Jassach panuje także czynność, także ulepszenia, — i nie dziw; — postępy jakiegokolwiek bądź rodzaju, zjawiają się daleko pierwsi w stolicach, aniżeli na prowincjach. Kiedy uczucie bezpieczeństwa i powszechne zaufanie zaczynają panować w jakimkolwiek kraju, tedy się nasamprzód okazują w wielkich miastach. W Bukarescie i Jassach, lepiej jak w innych miejscach Multan i Wołoszczyzny, widoczny jest teraźniejszy stan Xieztw: wszyscy tam są pewni, że Turcy więcey już nie powrócą; i ta to właśnie nadzieja spokojnej przyszłości, wzbudza w mieszkańcach wielką namietność do budowania się. — Myśl, że praca i wydatki nie zginą, że właściciel będzie użytkował ze swych budowli, staje się pierwszym i główniejszym fundamentem każdego gmachu. Ludzie, nie pewni ani teraźniejszości, ani przyszłości, chowają się pod ziemię; przy najmniejszej nadziei bezpieczeństwa, zaczynają wznosić domy i wioski; kiedy zaś nadzieja ta wzrasta i nakoniec staje się ufnością, biorą się do budowli murowanych. Taki jest dzisiejszy stan Multan i Wołoszczyzny.

Zresztą, namietność ta do budowania nie stanowi teraz wyłącznej cechy mieszkańców Bukarestu: przejechałem całą prawie Europę, i od Paryża do Jass, wszędzie to samo napotykałem; na całej tej przestrzeni, mularze zajęli miejsce żołnierzy, a rydel wziął miejsce oręża, i od jednego końca Europy do drugiego, wszystkie usiłowania ludzi, skierowane są, jak się zdaje, do jednego przedmiotu: gdzie tylko rzucisz okiem, wszędzie się budują, wszędzie reparują i ulepszą mieszkania. Taka dążność do pokoju i wygod życia, może być najlepszym dowodem szybkich postępów cywilizacji i powszechnie pomyślnego bytu.

Bukarest i Jassy gorliwie w tym względzie naśladowają innych miast Europy; ale też różnią się od nich uderzającymi rysami. Zadziwiająca sprzeczność w budowlach za każdym krokiem uderza tu podróżującego. Ażeby powziąć niejaki wyobrażenie o ulicach i domach tych dwóch miast, trzeba sobie wyobrazić długi szereg nikczemnych i ubogich domków, pośród których wznoszą się ogromne i spaniałe pałace. Ta mieszanina ubóstwa i bogactwa, między którymi nie ma tu najmniejszego stopniowania, czyni nader nieprzyjemne wrażenie. Przed oczyma nieustannie migają, to wieś, to stolica. Obok błotnistych i napół-rozwalonych lepianek, wznoszą się najwspanialsze gmachy, przypominające okazałość Paryża i Wiednia. Nadto, ulice ciągną się nie regularnie, prawie nie są

поминающія роскошь Парижа и Вѣны. Сверхъ того улицы расположены неправильно, почти не имѣютъ мостовой и во всякое время завалены соромъ и грязью, отъ которой нѣтъ прохода. По этой причинѣ въ Бухарестѣ и Яссахъ никто не ходитъ пѣшкомъ. Ноги почитаются здѣсь роскошью, а карета напротивъ того совершенною необходимостію; улицы, какъ я замѣтилъ, такъ грязны или пыльны, что дѣйствительно нѣтъ никакой возможности обойтись безъ экипажа, который и составляетъ здѣсь необходимую принадлежность всякаго порядочнаго человека. Ходить пѣшкомъ въ Яссахъ или въ Бухарестѣ значить тоже, что у насъ ходить безъ сапоговъ; только одна чернь подвергается этой непріятности. Каждый изъ жителей, получающій отъ двухъ до трехъ тысячъ дохода, непременно имѣетъ свой экипажъ и содержитъ нѣсколько лошадей. Мнѣ случалось видѣть какъ самыя бѣдныя изъ нихъ жертвуютъ послѣднюю копейкою, чтобы имѣть возможность разѣзжаться въ прекрасной каретѣ. Долго не могъ я постигнуть такого страннаго смѣшенія роскоши съ крайнею бѣдностію, и не мало удивлялся, когда мнѣ рассказывали, что всѣ частные люди, какъ богатые, такъ и бѣдные, имѣютъ здѣсь по двѣ и по три кареты, точно какъ мы имѣемъ по двѣ или по три пары сапоговъ. Мнѣ помнится, что Гуливеръ видѣлъ во время своихъ путешествій народъ, который никогда не сходилъ съ лошадей; я не столько путешествовалъ какъ Гуливеръ; но видѣлъ страну, гдѣ все дѣлается въ каретѣ. И дѣйствительно нигдѣ не встрѣчалъ я такого сильнаго отвращенія къ пѣшеходству какъ въ Яссахъ и Бухарестѣ. — По неволѣ отказавшись отъ своихъ привычекъ, поѣхалъ я однажды въ каретѣ, чтобы закупить разныя вещи; шагахъ въ двадцати отъ лавки я долженъ былъ остановиться по причинѣ большого стеченія самыхъ великолѣпныхъ экипажей, столкнувшихся съ телегами, которыя запряжены волами. Выдти изъ кареты и продолжать дорогу пѣшкомъ показалось мнѣ въ такомъ случаѣ дѣломъ самымъ обыкновеннымъ. По счастью я былъ одинъ и никто не удержалъ меня отъ этой странности. Но, еслибы со мною случился кто нибудь изъ жителей Бухареста, мнѣ бы невозможно было нарушить принятаго обычая и пришлось бы около часу простоять на мѣстѣ. — Въ настоящее время однакожъ это употребленіе каретъ становится рѣже и многіе обычаи, несогласные съ нынѣшнимъ порядкомъ вещей, примѣтно начинаютъ измѣняться. Въ нѣкоторыхъ улицахъ появляются каменные мостовыи и деревянные тротуары; это уже большой шагъ къ преобразованію; кареты, вѣроятно, будутъ считаться здѣсь предметомъ роскоши какъ во всѣхъ городахъ Европы и со временемъ по улицамъ Бухареста и Яссъ можно будетъ ходить пѣшкомъ, не боясь прослыть бродягою или Цыганомъ.

Люди, разѣзжающіе всегда въ богатыхъ экипажахъ, конечно, должны имѣть и многочисленную прислугу. Здѣсь ни у кого нѣтъ менѣе шести или семи лакеевъ, не считая ихъ женъ и дѣтей. Но это число самое ограниченное; у Бояръ слугамъ нѣтъ счету; впрочемъ я замѣтилъ, что они очень худо исполняютъ свои обязанности и по большой части только увеличиваютъ беспорядокъ въ домахъ.

Послѣ несообразнаго расположенія домовъ, представляющихъ, какъ я замѣтилъ, самый странный контрастъ, въ Бухарестѣ и въ Яссахъ всего болѣе удивляютъ путешественника необыкновенная пестрота и разнообразіе одежды. Многіе изъ жителей до сихъ поръ носятъ восточное платье, прочіе же одѣваются по Европейски, и не рѣдко въ одномъ семействѣ встрѣчаются эти два рода одежды. Отцы сохраняютъ обыкновенно богатые кафтаны бояръ, а сыновья носятъ Французское платье. Такое предпочтеніе Европейскихъ обычаевъ молодыми людьми, показываетъ духъ и направленіе здѣшнихъ обществъ: мнѣ не случалось видѣть ни одного человека моложе сорока лѣтъ, который бы одѣвался по восточному; чтожъ касается до женщинъ, то всѣ онѣ давно уже слѣдуютъ Европейской модѣ. — Вообще должно сказать, что Валахія и Молдавія представляютъ теперь весьма любопытное и нѣкоторымъ образомъ странное зрѣлище. Эти Княжества, свергнувъ съ себя чужеземное иго, быстрыми шагами поднимаются къ благосостоянію, но не знаютъ еще своей будущности въ политическомъ отношеніи. Здѣшнее общество колеблется между Восточными и Европейскими обычаями; оно заимствовало до сихъ поръ у образованной Европы одиѣ формы и наружный блескъ, а не самый духъ и характеръ ея жителей. Всеобщій переворотъ въ образѣ жизни, въ одеждѣ, въ законахъ и даже въ языкѣ совершаетъ это примѣчательное зрѣлище. (Снб. В.)

brukowane i w każdym czasie zawalone są śmieciem i błotem, którego ominąć nie podobna. Dla tej przyczyny w Bukarescie i Jassach nikt piechotą nie chodzi. Nogi uważają tu za zbytek, a przeciwnie karęta za nieodbitą konieczność; ulice, jak to zauważyłem, tak są błotem napełnione, że prawdziwie nie ma sposobu obeyscia się bez pojazdu, który też stanowi tu niezbędną potrzebę każdego porządnego człowieka. Chodząc piechotą w Jassach lub Bukarescie, jest to samo, co u nas chodzić bosą; samo tylko pospolitość ulega tej nieprzyjemności. Każdy z mieszkańców, mający od dwóch do trzech tysięcy dochodu, koniecznie musi mieć swój pojazd i utrzymywać kilkoro koni. Zdarzało mi się widzieć, jak nayubożsi z nich, poświęcają ostatni grosz, byleby tylko w pięknej jeździć karecie. Przez długi czas nie mogłem pojąć tak dziwney mieszanki zbytku z ostatnią nędzą, i bardzo się zadziwiłem, kiedy mi powiedziano, że wszyscy prywatni ludzie, tak bogaci, jako i ubodzy, mają tu po dwie i trzy karęty, zupełnie tak, jak my mamy po dwie lub trzy pary bótów. Przypominam, że Guliwer w czasie swoich podróży widział naród, który nigdy nie zsiadał z koni, ja, chociaż nie tyle podróżowałem, co Guliwer, jednakże widziałem kraj, w którym się wszystko odbywa w karecie. Jakoż rzeczywiście nigdzie nie napotykałem takiego wstrętu do chodzenia, jak w Jassach i Bukarescie. — Zrzekłszy się niechętnie swojego nałogu, pojechałem jednego razu w karecie, dla kupowania różnych rzeczy; o dwadzieścia kroków od sklepu musiałem się zatrzymać, z przyczyny wielkiego natłoku nayokazalszych pojazdów, które się sparały z prostymi wozami, przez woły ciągniętymi. Wysiadł z karęty i iść dalej piechotą, zdało mi się w tym razie rzeczą naywłaściwszą. Szczęściem, że byłem sam jeden, przeto nikt mię nie powściągnął od tego dziwactwa. Lecz gdyby ze mną był ktośkolwiek z mieszkańców Bukarestu, nie mógłbym naruszyć przyjętego zwyczaju i musiałbym godzinę lub więcej stać na jednym miejscu. — W teraźniejszym jednakże czasie to używanie karęty staje się coraz rzadszem, i wiele zwyczajów, niezgodzących się z teraźniejszym porządkiem rzeczy, widocznie zaczyna się odmienić. Na niektórych ulicach zaczynają tu pokazywać się bruki i drewniane trotoary; jest to już wielki krok do reformy; zapewne karęty będą się tu uważały za przedmiot zbytku, jak we wszystkich miastach Europy, i z czasem po ulicach Bukarestu i Jass, można będzie chodzić piechotą, bez obawy, ażeby nie wzięto za włóczęgę lub Cygana.

Ludzie jeżdżący zawsze w kosztownych pojazdach, muszą też koniecznie liczną mieć posługę. Nikt tu nie ma mniej nad sześciu lub siedmiu lokajów, nie obemuąc w to ich żon i dzieci; ale liczba ta jest naymniejszą; Bojarowie mają sług bez liku; przy tém zauważyłem, iż oni z wielką niedbałością wykonywają swoje obowiązki, i po większej części stają się tylko przyczyną nieporządku w domach.

Po niestosowném stawianiu domów, okazujących naydziwaczniejszą sprzeczność, w Bukarescie i Jassach, naywięcej zadziwiają podróżnego, nadzwyczajna pstroczna i rozmaitość ubiorów. Wielu z mieszkańców do dziś dnia nosi strojy wschodni, inni zaś ubierają się po Europejsku, i często w jednej rodzinie dają się widzieć te dwa rodzaje odzienia. Oycowie zazwyczaj noszą kosztowne kaftany Bojarów, a synowie używają ubioru Francuzkiego. To upodobanie Europejskich zwyczajów przez ludzi młodych, okazuje duch i dążność tutejszego społeczeństwa; nie zdarzyło mi się widzieć żadnego człowieka, mniej czterdziestu lat mającego, któryby się ubierał po wschodniemu; a co do kobiet, wszystkie już dawno trzymają się mod Europejskich. — W ogólności można powiedzieć, że Multany i Wołoszczyna stawią teraz oku nader ciekawe i w niejaki sposób dziwaczne widowisko. Xięstwa te, zrzuciwszy z siebie cudze jarzmo, szybkimi krokami dążą do dobrego bytu, ale nie wiedzą jeszcze o swojej przyszłości we względzie politycznym. Tutejsza społeczność waha się między Oryentalnemi a Europejskimi zwyczajami; przyymowała dotąd od cywilizowanej Europy same formy i powierzchowny polor, nie zaś duch i charakter jej mieszkańców. Powszechna odmiana w sposobie życia, w odziewaniu się, w prawach, a nawet w mowie, dokonywa to godne uwagi widowisko. (G. S. P.)